

Peter Hendriks

Mensen zoals jij

Ontmoetingen met mensen in de Bijbel midden in het leven

PlusProjecten

www.plusprojecten.nl

Powered by

de jeugdorganisatie van de
Protestantse Kerk www.Jop.nl

in samenwerking met Uitgeverij Boekencentrum
www.boekencentrum.nl

De leesteksten in deze bundel zijn in kleine boekjes verkrijgbaar tegen geringe vergoeding, via mensenzoalsjij@7plus1.nl, zie bijlage 4. Hetzelfde geldt voor nog ontbrekende themanummers.

© 2015 PlusProjecten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige ander manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Verkoop en distributie Uitgeverij Boekencentrum, www.boekencentrum.nl

Voorwoord

Het project *Mensen zoals jij* is ontstaan in groepen jongeren. Vaak met kerkelijke achtergrond, maar ook meegekomen met vriend of vriendin “omdat het het leukste moment van de week is.” Zij volgen onderwijs van hoogbegaafd tot moeilijk lerend, maar aan dit project werkten ze allemaal met enthousiasme mee. Dat zie je terug in de tekeningen. Hoe langer je kijkt, hoe meer je erin vindt.

Ook groepen volwassenen gingen meedoen. Dat leidde tot mooie gesprekken. Want het blijft één van de sterke punten in een kerk: je kunt er elkaar echt ontmoeten, en van elkaar leren. Dank aan iedereen die eraan mee deed. Dank ook aan JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk, bij de verdere ontwikkeling en ondersteuning ervan.

Dit boek is zo opgezet dat het kan worden gebruikt voor alle soorten groepswork, zowel voor jongeren als ouderen. In bijlage 3 wordt toegelicht hoe het bijvoorbeeld ook kan functioneren in een 7+1 Basiscursus Geloven. En hoe het ingezet kan worden voor gemeente-brede geloofsgesprekken.

Kortom, dit boek biedt een waaier aan toepassingsmogelijkheden. Wij wensen de lezers ervan evenveel plezier toe als wij dat hadden bij de ontwikkeling ervan. En goede ontmoetingen. Met elkaar, en met mensen uit onze geloofstraditie, in de Spirit van de Eeuwige, Altijd Aanwezige.

Peter Hendriks, Pasen 2015

Inhoud

Inleiding

Werken met startkaarten

Vijfentwintig ontmoetingen:

Eerste Testament

1. Adam en Eva	in Genesis 3	Je eigen keuze
2. Hagar	in Genesis 21:14-19	Er niet bij horen
3. Esau	in Genesis 33:1-9	Bestolen worden
4. Jozef	in Genesis 41	Dromen
5. Mozes	in Exodus 14	Vast zitten
6. Jefta	in Rechters 11:29-40	Grote mond
7. Hanna	in 1 Samuël 2:1-10	Je zinloos voelen
8. David	in 1 Samuël 24	Respect hebben
9. Elia	in 1 Koningen 19:3-13a	God zien
10. Ester	in Ester 2:15-18	Mooi zijn
11. Job	in Job 42	Pijn lijden
12. Prediker	in Prediker 9:7-9	Bewust leven
13. Ezechiël	in Ezechiël 1:24 -2:1	Star Trek

Tweede Testament (te bestellen via mensenzoalsjij@7plus1.nl.)

14. Petrus	in Matteüs 14:22-33	Lef hebben
15. Een groot talent	in Matteüs 25:14-30	X factor
16. Maria Magdalena	in Matteüs 26:6-13	Geur
17. Een vrouw en een meisje	in Markus 5:21-43	Dood gaan
18. Lukas	in Lukas 1:1-4	Alles op een rij
19. Een warmhartige Samaritaan	in Lukas 10:25-37	Te hulp komen
20. Marta	in Lukas 10:38-42	Je best doen
21. Een mislukkeling	in Lukas 15:11-32	Je mislukt voelen
22. Maria	in Johannes 2:1-11	Echte aandacht
23. Een betrapte vrouw	in Johannes 8: 2-11	Liefhebben
24. Paulus	in Galaten 2:1-10	Vrij zijn
25. Johannes	in Openbaring 21	Alles nieuw

Bijlagen

- 1: Toelichtingen voor de gespreksleider** (bladzijden I-V)
- 2: De eerste bijeenkomst** (bladzijden VI-VII)
- 3: Andere werkvormen** (bladzijden VIII-XI)
- 4: Bestellingen** (leesteksten deelnemers, extra themanummers, bladzijde XII)
- 5: “Helaas” kaarten** (bladzijden XII en verder)

Inleiding

Vijfentwintig mensen uit de Bijbel

In *Mensen zoals jij* wordt kennis gemaakt met vijfentwintig personen uit de Bijbel. Eén voor één bijzondere mensen. Niet voor niets worden hun verhalen eeuw in eeuw uit verteld. Toch zijn het ook gewone mensen zoals jij. Het is aan elke nieuwe generatie om dat zelf weer te ontdekken. In *Mensen zoals jij* leidt dat tot de steeds terugkomende vraag: Herken je in deze persoon, of tekening, iemand zoals jij? De route is overal gelijk, met per persoon twaalf alfabetisch genummerde bladzijden a tot en met g.

Tekeningen en schilderijen (uitvouw blad c)

De tekeningen en schilderijen op blad c zijn gemaakt door jongeren, met wie we, in verschillende groepen, over deze bijbelse personen in gesprek raakten. Het is verrassend te zien hoe ze hen present weten te stellen als actuele personen, mensen zoals wij. Je kunt ze in de ogen kijken.

Identificatie verhalen (bladzijde d)

De jongeren hadden daarbij steeds de beschikking over het verhaal op bladzijde d. De bijbelse persoon wordt daarin pas gaandeweg geïntroduceerd. Elk verhaal begint met een actueel thema, dat op de bladzijden a en b wordt verkend. De bijbelse persoon komt als het ware gaandeweg mee oplopen met een eigen verhaal. Zoals de Emmaüsgangers dat overkomt in Lukas 24. Er wordt zo over hen verteld, dat de lezer gelegenheid krijgt tot identificatie. Daaraan is behoefte, zeker bij jongeren.

Beleving en begrip (bladzijde a, b en e)

Het gaat in *Mensen zoals jij* om ontmoetingen op belevingsniveau. Zo wordt op bladzijde a gevraagd om een directe reactie, zonder eerst na te denken. Bladzijde e vraagt naar je eigen plek in een tekening of schilderij. Bladzijde g sluit af met de mogelijkheid van een gebedsintentie. Dat neemt niet weg dat het verstand voluit kans krijgt. Op bladzijde b met ook thematische vragen, op bladzijde e bij de vraag naar een motto, en op bladzijde f bij de toelichting op de in het verhaal genoemde Bijbeltekst.

Doelgroep

De teksten bij de Bijbelse personen kunnen gelezen worden voor persoonlijke bezinning. Toch zijn ze geschreven voor gebruik in gespreksgroepen. En wel zonder ingewikkelde aanwijzingen voor de gespreksleider. De toelichtingen in bijlage 1 helpen daarbij. De gespreksleider kan zich helemaal richten op de deelnemers in de groep. Dat kunnen jongeren zijn vanaf twaalf jaar, maar ook volwassenen. In alle leeftijdsgroepen is er ervaring mee opgedaan, ook in reactie op elkaar. Het project leent zich goed voor ontmoetingen tussen verschillende generaties.

Doel

Het doel van *Mensen zoals jij* gaat daarmee ver:

- ontmoeting van de deelnemers met elkaar,
- ontmoeting met de geloofstraditie en met mensen daarin,
- ontmoeting met God,
- zodat zij kunnen groeien in hun eigen, gelovige identiteit,
- en die tot uitdrukking kunnen brengen in hun leven van alle dag.

Werken met startkaarten

Om het gesprek op belevingsniveau te kunnen beginnen wordt gewerkt met startkaarten. Bij elk thema hoort een startkaart. Deze kan rechtsboven van het gekleurde voorblad bij het thema worden geknipt. Leg de uitgeknipte startkaart in het midden van de groep, met de tekst aan de onderzijde.

Het gesprek begint doordat een van de deelnemers de startkaart omdraait, voorleest en direct reageert. Zie verder de aanwijzingen op bladzijde b van het betreffende themanummer in de map, enz. enz, en de verdere toelichting daarop voor de gespreksleider in bijlage 1 achterin.

Het kan ook speelser, met behulp van de kaarten met de tekst: “Helaas, dit is geen start kaart”. Deze zijn achterin deze map opgenomen als bijlage 5. De gespreksleider knipt net zoveel “helaas” kaarten uit als er gespreksdeelnemers zijn, en als extra nog eens drie van dergelijke “helaas kaarten”. Daarbij komen drie echte startkaarten waarmee het echte gesprek straks kan beginnen. Drie startkaarten, dat is ruim voldoende voor een uur gesprek, en vraagt niet te veel inleestijd vooraf van de gespreksleider.

Aan het begin van de bijeenkomst schut de gespreksleider de kaarten, en legt ze op de kop in een kring, op de tafel of op de grond. Daarna vraagt de gespreksleider aan de deelnemers:

Wil iedereen iets kleins op een van de kaarten leggen, als pion. Hoe persoonlijker, hoe beter. Sleutel, een mobieltje, alles is mogelijk.

Spelregels

Vervolgens vertelt de gespreksleider:

Voor ons ligt een soort ganzenbordspel, maar zonder gevangenis en zo. Straks ga je met een dobbelsteen en je pion op pad. Kaarten waar op het moment dat jij gooit al een pion staat, tellen daarbij voor jou niet mee. Die sla je dus over. De kaart waar jij op terecht komt draai je om. Staat er niets op, dan blijf je daar en kan de volgende gooien. Maar is het een startkaart met een startvraag, dan lees je die hardop voor en reageer je direct, zonder nadenken. Dat wordt dan het begin van ons gesprek, en onze ontmoeting met iemand uit de bijbel. Wie het hoogst gooit mag beginnen.

Gesprek

Is de eerste reactie op een startkaart gegeven, dan kan het gesprek vervolgd worden met de aanwijzingen op bladzijde b van het betreffende themanummer in deze map, enz. enz. Zie verder bijlage 1 achterin de map.

Enkele opmerkingen voor de gespreksleider:

- Niet alle vragen op bladzijde b hoeven aan de orde. Let liever op wat gezegd wordt en geef voorkeur aan het stellen van vragen die dat verhelderen of uitdiepen. Kijk elkaar aan.
- Zorg dat straks ieder de tekst op bladzijde d mee kan lezen (tekstboekjes zijn tegen geringe vergoeding te bestellen, zie bijlage 4).
- Spreek tijdig af wie de eerste, tweede en derde alinea van de tekst voorleest.
- Bladzijde e biedt veel opties. Kijk wat de groep aankan, niets hoeft.

Twintig minuten voor één bijbelse persoon

De twaalf bladzijden bij een thema en bijbelse persoon bieden alle kans om een vol uur te vullen, of zelfs een hele avond. Dat is meestal te lang, vanwege de spanningsboog, de verwachtingen (deelnemers willen meer kaarten behandelen) of verschil in belangstelling (niet iedereen heeft evenveel met een thema of persoon). Eenmaal goed bezig, kan er in 20 minuten veel gebeuren. Bijvoorbeeld zo:

start (kaart):	bladzijde a:	Startvraag
na 1 minuut:	bladzijde b boven:	Vervolg gesprek
na 11 minuten:	bladzijde b onder en c:	Tekening: wat zien we en wat weten we?
na 13 minuten:	bladzijde d:	Samen tekst lezen
na 16 minuten:	bladzijde e:	Inventarisatie reacties
na 18 minuten:	bladzijde e:	eventueel: Kiezen motto of ondertitel
Mogelijk extra:	bladzijde f	Toelichting Bijbelgedeelte
Mogelijk extra:	bladzijde g:	Om bij stil te staan (intenties)

De eerste bijeenkomst

Voor de eerste bijeenkomst is een speciaal programma beschreven in bijlage 2

De nummers van de startkaarten

De bespreking van elk van de vijfentwintig startkaarten volgt hierna per thema. De nummers in de bespreking corresponderen met de nummers op de betreffende startkaart. Deze wordt steeds rechtsonder op de bladzijden herhaald. De letters daarbij corresponderen met de verdere toelichting in bijlage 1 achterin het boek.

Er is per thema een vaste volgorde:

Tekst	a onder	is altijd gelijk aan de startkaart.
Tekst	b boven	betreft altijd de vervolgvragen daarop.
Tekst	b onder	vraagt en vertelt altijd over de tekening of het schilderij
Uitvouwblad	c	geeft de tekening of het schilderij in A-3 formaat
Tekst	d	introduceert altijd de bijbelse persoon.
Tekst	e boven	vraagt altijd naar identificatie.
Tekst	e onder	zoekt altijd naar een motto.
Tekst	f	is altijd toelichting bij de bijbeltekst.
Tekst	g	geeft altijd een gebedsintentie.

Mensen zoals jij

1

Ontmoetingen met mensen in de Bijbel midden in het leven

***Je eigen
keuze***

Tekst op de startkaart: Stel iemand vraagt je:

Moet jij lang nadenken bij het maken van keuzes, of gaat dat vanzelf?
(bijvoorbeeld bij kleding, (huis-)werk, sport, of vinden van vriendschappen)

wat zou dan jouw eerste reactie zijn (zonder er uitgebreid over na te denken dus)?

Een gesprek daarover kan zo maar verder gaan met vragen als

- Kun je er iets meer over vertellen?
 - Welke keuzes vind je het moeilijkst?
 - Welke keuzes vind je een stuk gemakkelijker?
- Worden jouw keuzes door anderen gerespecteerd?
 - Krijg je voor je gevoel genoeg kans om je eigen keuzes te maken?
- Heb je wel eens verkeerde keuzes gemaakt?
 - Had je de kans om dat weer ongedaan te maken?
- Heeft je geloof invloed op je keuzes?
 - Kun je een voorbeeld geven?

In één van de verhalen over “Mensen zoals jij” gaat het over “Je eigen keuze”. Susan van der Hoef, 13 jaar, maakte er de tekening bij op het uitvouwblad.

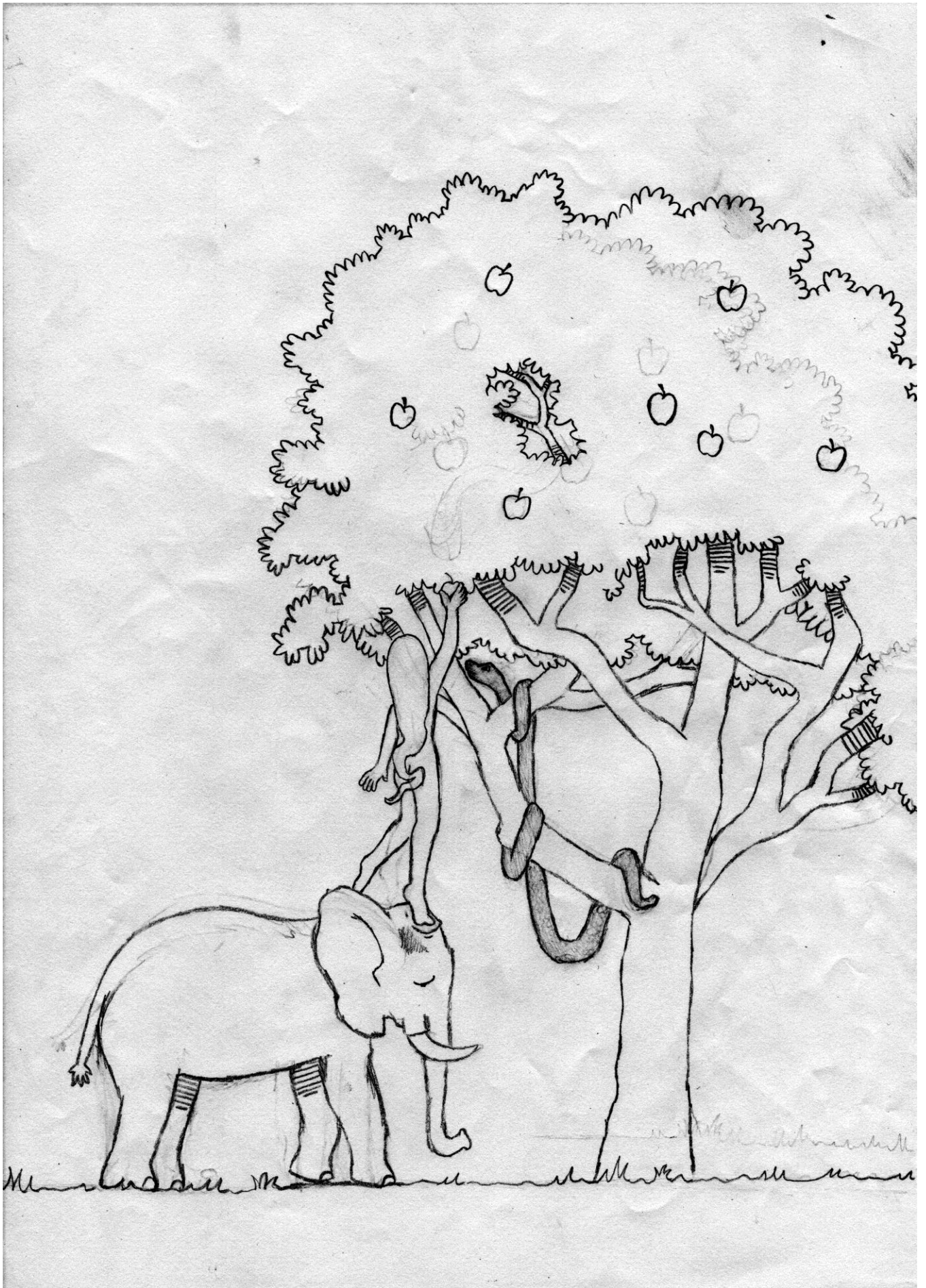
Een tekening maken is een kunst. Er naar kijken ook.

- Wat zie jij op deze tekening?
- Wat is de sfeer?
- Wat denk je dat hier gebeurt?

Een grote boom met rijpe appels. Er onder staat een olifant. Op de kop van de olifant staat een vrouw, of meisje. We zien haar op de rug. Ze is ongekleed en heeft lang, goed verzorgd haar, dat tot aan haar knieholte komt. Ze rekt zich uit en kan zo net bij de onderste appel komen om te plukken. Precies in de buurt van de kop van een enorme slang. Die heeft zich om de takken van de boom gekronkeld, en kijkt toe.

De tekening is gemaakt bij een bijbelverhaal. Maar ja, welk verhaal?

- Heb jij enig idee om welk verhaal het hier gaat?
- Wie spelen er een rol in?
- Wat herinner je je dat er in dat verhaal gebeurt?

Je eigen keuze

Soms zie je aan hun lopen hoe mensen zich voelen. Vrolijk, blij, opgelucht. Of vol zorgen, onzeker, angstig, of droevig. Om wat kwijt is, of wat niet is gelukt. Er is geen weg meer terug. Het is over en uit. In de Bijbel wordt zo het verhaal verteld van Adam en Eva. Twee mensen voor wie het leven begint in een prachtig paradijs. Alles is mooi, alles is hemels. Maar ze raken het kwijt.

Let op hun namen. ‘Adam’ betekent in de taal van de Bijbel, het hebreuws: ‘mens’. Soms ook ‘hij die uit aarde is’. ‘Eva’ betekent ‘levend’, ‘moeder van levenden’. Adam en Eva zijn dus mensen zoals wij. De Bijbel vertelt hun verhaal, om ons te leren ons eigen leven beter begrijpen. Adam is een door God gewild mens, Eva net zo. God wil haar levend en wel. Wij zijn door God gewilde mensen. Adam en Eva mogen van alles genieten, van alles plukken en eten. Nou ja, van één boom niet. Maar dan. Het verhaal wordt zó verteld, dat je het gewoon aan ziet komen. Op een dag eten ze er wél van. Zo zijn Adams en Eva’s, zo zijn mensen. Hoe mooi het paradijs ook is, ze willen zelf kunnen kiezen, en zelf keuzes maken. Net als hun Schepper, God.

Dat is een beslissend moment. Als je eigen keuzes wilt maken, dan ook helemaal. Dan zul je er zelf in moeten groeien om goede keuzes te maken. En dat is niet altijd een paradijs. Kiezen gaat met vallen en opstaan. Als dat tot Adam en Eva doordringt, zie je ze gebukt uit het paradijsverhaal weg lopen. Verloren, weggestuurd, buitengesloten. Alleen gelaten. Of toch niet? In het verhaal krijgt ook God een naam. Die wordt in het hebreeuwse eigenlijk nooit uitgesproken. Uit eerbied. In onze Bijbel staan alleen de hoofdletters: HEER. De hebreeuwse naam betekent: Ik ben er, dichtbij, altijd. Zijn naam kun je dus weergeven met Altijd Nabije, of Altijd Aanwezige. God laat Adam en Eva niet alleen. Hij gaat met mensen mee, bij al hun keuzes. Tot ver buiten de grenzen van welk paradijs dan ook.

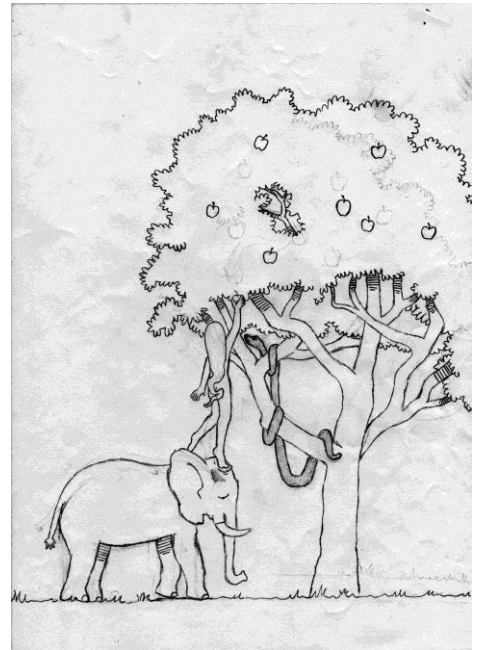
Adam en Eva in Genesis 3

Toen dacht God, de HEER: Nu is de mens aan ons gelijk geworden...

Het verhaal van Adam en Eva

- Welke twee of drie woorden blijven je bij?
- Wat spreekt je aan?
Wat niet?
- Slotvraag:
Als je kijkt naar het verhaal van Adam en Eva, en de tekening, herken jij dan iemand zoals jij?

Kun jij voor jezelf een plaats vinden in deze tekening? Op welke manier?

Uitdaging

Ieder leest zo'n levensverhaal op eigen wijze. Maak daarom een eigen ondertitel bij de tekst en de tekening, als een soort motto. Bij voorbeeld zo:

- Maak een zin met daarin de naam Adam en Eva en "Je eigen keuze".
- Maak een zin waarin ook jijzelf, of wij, voorkomen, mensen van onze tijd.
- Maak eventueel een zin met de naam Adam en Eva en het woord "geloven".

Klopt dit motto, deze zin? Is het, wat jou betreft, echt waar?

Kiezen uit één van de volgende voorbeelden kan ook. Welke spreekt jou aan?

- ◇ Het zelf kunnen kiezen is het einde van de onschuld, geen Adam of Eva kan zich nog verschuilen.
- ◇ Intimiteit bestaat dankzij keuzevrijheid
- ◇ Geloven is: weten dat God met je mee gaat, ook bij jouw eigen keuzen
- ◇ Geloven is je bewust zijn van de vraag: mens, waar ben je?

Extra:

Toelichting bij het Bijbelgedeelte

Er zijn best grote verschillen tussen het scheppingsverhaal in het eerste hoofdstuk van Genesis en die in het tweede hoofdstuk. Taalkundig: God wordt bijvoorbeeld pas in het tweede hoofdstuk Jahwe genoemd. Maar ook de scheppingsvolgorde is anders. In Genesis 1:26 is de mens het eindpunt. In Genesis 2:4 begint alles met de mens.

Het gaat in deze hoofdstukken niet om een soort wetenschappelijke nieuwsgierigheid naar hoe het allemaal precies is verlopen, die schepping. Waar het om gaat is: proberen zó het leven te begrijpen dat je er wat mee kunt. Volgens beide verhalen is ons leven een geschapen leven. God staat aan het begin. Genesis 1 leert mensen beseffen dat ze dus voor niets en niemand in de kosmos en op aarde angst hoeven te hebben. De zon en de maan en de sterren hebben geen kwade macht, en krijgen geen naam. Ook zonder hen is er licht.

In Genesis 2 gaat het erom dat je als mens beseft, dat je ondertussen eigenlijk alleen maar wat stof uit de aarde bent. Dat je leeft, heb je eraan te danken dat God jou (mens, vers 7: Adam) de adem inblies. Dezelfde God, die ervoor koos dat jij, mens (vers 18: Adam) niet alleen bent. Je bent samen mens, als man en vrouw (vers 24-25). In hoofdstuk 3 gaat hoofdstuk 2 gewoon verder. Ze vormen een eenheid.

De vraag van de slang in vers 1 is sluw, zeker na hoofdstuk 2 vers 16-17. De vrouw tippelt erin, en geeft antwoord. Maar van het antwoord van de slang in vers 4 en 5 spat vooral de slimheid af, ook zoals het aansluit bij wat we lezen in vers 22. In vers 6 hebben vrouw en man geen weerstand. Ze willen kennis hebben van goed en kwaad, en zelf kunnen kiezen in hun leven.

Zo ontdekt God in vers 8 dat er iets pijnlijks ingrijpends is gebeurd: de man en zijn vrouw verstoppen zich voor hun schepper. Zoals ouders op een moment ontdekken dat hun kind zich van hen los maakt, en een eigen weg gaat. Zonder dat kan een kind geen zelfstandig kiezend en levend mens worden.

In het vervolg van hoofdstuk 3 wordt het leven in al zijn rouwheid beschreven. De kruipende slang; de, met pijn, levenbarende vrouw; de ploeterende mens (adam, vers 17), die uiteindelijk zal sterven (vers 22). Het leven is er niet eenvoudig op geworden. Maar het hoort kennelijk bij een leven van vrije keuzes. Gelukkig gaat het verstoppen niet verder. In vers 20-21 krijgt Eva een naam en laat God zijn mensen niet alleen.

Om bij stil te staan

Je kunt er veel aan hebben: een gesprek met elkaar over iemand aan wie je denkt, of over iets dat je bezighoudt. Het is ook goed om je ervan bewust te zijn dat je het neer kunt leggen voor de Eeuwige, wiens Naam is: Altijd Aanwezige, Ik zal er voor je zijn.

*Goede God,
Wij danken u dat wij ons leven zo mogen ervaren.
als een leven dat u ons hebt gegeven.
Ons leven is er niet zo maar.
U hebt ons leven gewild.
en hebt er een wil mee,*

*Ga met ons mee.
Wees in uw schepping mensen nabij die zich verloren voelen,
alleen achtergebleven, of in de steek gelaten.
Mensen voor wie er geen levenszin meer lijkt te zijn.
Ouderen, jongeren, kinderen. Help ons om elkaar te vinden.*